

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПОДСТИЦАЈИМА У ПОЉОПРИВРЕДИ И РУРАЛНОМ РАЗВОЈУ

Члан 1.

У Закону о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15, 101/16, 35/23 и 92/23), у члану 14. став 4. после речи: „ђубриво,” додаје се реч: „сертификовано”.

Члан 2.

У члану 31. став 2. после речи: „ђубриво,” додаје се реч: „сертификовано”.

У ставу 3. речи: „и/или семе” бришу се.

После става 3. додаје се нови став 4, који гласи:

„Регрес за сертификовано семе исплаћује се у износу до 17.000 динара по хектару за исту површину за коју може да се оствари право на основне подстицаје из члана 17. тачка 1) подтачка (1) овог закона.”.

Досадашњи ст. 4. и 5. постају ст. 5. и 6.

Члан 3.

У члану 38. став 1. речи: „и/или семе” бришу се.

После става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

„Право на регрес за сертификовано семе за органску биљну производњу остварује се у истом износу као и за сертификовано семе за биљну производњу.”.

Досадашњи ст. 2 - 5. постају ст. 3 - 6.

Члан 4.

Захтеви, односно пријаве за остваривање права на подстицаје поднети до дана почетка примене овог закона решаваће се у складу са прописима који су били на снази у време њиховог подношења.

Члан 5.

Изузетно, у 2024. години, лице које је остварило право на подстицаје за квалитетне приплодне млечне и товне краве у складу са посебним прописом којим се уређује остваривање права на подстицаје за квалитетна приплодна грла, остварује и право на додатна средства за квалитетне приплодне првотелке, у складу са посебним прописом којим се уређује расподела подстицаја у пољопривреди и руралном развоју.

Члан 6.

Изузетно, у 2025. години, право на регрес за сертификовано семе може да оствари лице ако уз поднети захтев, поред испуњења прописаних услова у складу са посебним прописом, поднесе и рачун о куповини сертификованог семена који је издат у периоду од 1. августа 2024. године до дана подношења захтева.

Члан 7.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба чл. 1-3. овог закона које се примењују од 1. јануара 2025. године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 12. Устава Републике Србије којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује развој Републике Србије, политику и мере за подстицање равномерног развоја појединих делова Републике Србије, укључујући развој недовољно развијених подручја.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Предлог закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (у даљем тексту: Предлог закона) припремљен је као одговор на веома тешку економску ситуацију у којој се налазе пољопривредници који се баве производњом млека и меса, као и ратарском производњом, а са којом су Влада Републике Србије и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде упознати и кроз сусрете и разговоре са удружењима пољопривредних произвођача.

С обзиром на наведено, циљ измена и допуна Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју је стабилизација производње, тржишта и цена, као и заштита домаће производње.

У погледу подстицаја у сточарству, Предлогом закона дата је могућност да лице које је остварило право на подстицаје за квалитетне приплодне млечне и товне краве, у 2024. години оствари и право на додатна средства, односно исплату додатног износа за квалитетне приплодне првотелке.

Када је реч о области биљне производње, због нестабилности дохотка произвођача проузроковане, са једне стране високом ценом инпута, а са друге стране прилично ниским приносима у последњих неколико година, Предлогом закона прописано је да се регрес за сертифициковано семе исплаћује у износу до 17.000 динара по хектару, што представља знатно повећање у односу на износ од 6.000 динара, колико Закон тренутно прописује на име регреса за семе. Друга важна измена у вези са овим питањем је да су Предлогом закона регреси за семе одређени само као регреси за сертифициковано семе.

Циљ оваквог приступа је да се пољопривредни произвођачи мотивишу да користе сертифициковано семе, имајући у виду да оно даје веће и квалитетније приносе од несертифициваног семена, као и да доприноси спречавању ширења коровских биљака путем семена и ширења болести које се преносе путем семена.

Произвођачи органских производа свакако користе сертифициковано семе и њихова производња је под надзором контролне организације у складу са Законом о органској производњи, која контролише његову употребу. Они ће такође имати право да остваре регрес, исто у износу од 17.000 динара по хектару за семе које користе у органској производњи у складу са законом, односно без увећања на исте, из разлога што су органским произвођачима на располагању вишеструка увећања за подстицаје за биљну производњу.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Предлога закона прописана је допуна члана 14. став 4. Закона додавањем речи: „сертифициковано” после речи: „ђубриво”.

Чланом 2. Предлога закона прописано је да се у члану 31. став 2. после речи: „ђубриво,” додаје се реч: „сертифициковано”, као и да се у ставу 3. речи: „и/или семе” бришу. Прописана је и допуна члана 31. додавањем новог става 4, који се односи на регрес за сертифициковано семе.

Чланом 3. Предлога закона прописано је да се у члану 38. став 1. Закона бришу речи: „и/или семе”, као и да се регрес за сертифициковано семе у органској

производњи остварује у истом износу као и за сертификовано семе у биљној производњи.

Чланом 4. Предлога закона прописана је прелазна одредба.

Чланом 5. Предлога закона прописана је прелазна одредба која се односи на право лица која су остварила право на подстицаје за квалитетне приплодне млечне и товне краве да у 2024. години добију и додатна средства за квалитетне приплодне првотелке.

Чланом 6. Предлога закона је прелазна одредба која се односи на право да се регрес за сертификовано семе може остварити ако се, изузетно у 2025. години, уз поднети захтев, поред испуњења прописаних услова у складу са посебним прописом, поднесе и рачун о куповини сертификованог семена који је издат у периоду од 1. августа 2024. године до дана подношења захтева.

Чланом 7. Предлога закона прописана је завршна одредба.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона средства су обезбеђена Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину („Службени гласник РС”, бр. 92/23 и 79/24) у оквиру Раздела 24 - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Глава 24.6 - Управа за аграрна плаћања, Програм 0103 - Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју, функција 420 - Пољопривреда, шумарство, лов и риболов, Програмска активност 0001 - Директна плаћања, апропријација економска класификација 451 - Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, у укупном износу од 85.086.492.000 динара.

Средства потребна у наредним годинама обезбедиће се у оквиру утврђених лимита министарства надлежног за послове пољопривреде - Управе за аграрна плаћања и у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије.

V. ОПШТИ ИНТЕРЕС ЗБОГ КОГА СЕ ПРЕДЛАЖЕ ПОВРАТНО ДЕЈСТВО

Чланом 6. Предлога закона прописана је прелазна одредба да се изузетно у 2025. години право на регрес за сертификовано семе може остварити ако се уз поднети захтев, поред испуњавања прописаних услова у складу са посебним прописом, поднесе и рачун о куповини сертификованог семена који је издат у периоду од 1. августа 2024. године до дана подношења захтева.

Ова ретроактивност има за циљ унапређење пољопривредне производње и очување економске стабилности пољопривредних произвођача исплатом дела средстава која су уложена у куповину сертификованог семена.

Повратно дејство ове законске одредбе налаже општи интерес који се огледа у потреби континуираног снабдевања квалитетним пољопривредно-прехранбеним производима домаћег тржишта који се остварује употребом сертификованог семена чиме се обезбеђује и прехранбена сигурност становништва.

VI. ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ, ОДНОСНО ДОПУЊУЈУ

III. ДИРЕКТНА ПЛАЋАЊА

Врсте директних плаћања

Члан 14.

Директна плаћања обухватају:

- 1) премије;
- 2) подстицаје за производњу;
- 3) регресе.

Премије су новчани износи који се исплаћују пољопривредним произвођачима за испоручене пољопривредне производе.

Подстицаји за производњу су новчани износи који се исплаћују по јединици мере за посејан усев, вишегодишњи засад, односно стоку одговарајуће врсте.

Регреси су новчани износи који се у одређеном проценту или апсолутном износу исплаћују за купљену количину инпута за пољопривредну производњу (гориво, ђубриво, СЕРТИФИКОВАНО семе и други репродуктивни материјал) и трошкове складиштења у јавним складиштима.

Члан 31.

Право на коришћење регреса има правно лице, предузетник и физичко лице – носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства које је уписано у Регистар.

Регреси се исплаћују за купљено гориво, ђубриво, СЕРТИФИКОВАНО семе и други репродуктивни материјал, као и за трошкове складиштења у јавним складиштима.

Регреси за гориво и/или ђубриво ~~и/или семе~~ исплаћују се у износу до 6.000 динара по хектару за исту површину за коју може да оствари право на основне подстицаје из члана 17. став 1. тачка 1) подтачка (1) овог закона.

РЕГРЕС ЗА СЕРТИФИКОВАНО СЕМЕ ИСПЛАЋУЈЕ СЕ У ИЗНОСУ ДО 17.000 ДИНАРА ПО ХЕКТАРУ ЗА ИСТУ ПОВРШИНУ ЗА КОЈУ МОЖЕ ДА СЕ ОСТВАРИ ПРАВО НА ОСНОВНЕ ПОДСТИЦАЈЕ ИЗ ЧЛАНА 17. СТАВ 1. ТАЧКА 1) ПОДТАЧКА (1) ОВОГ ЗАКОНА.

Регреси за трошкове складиштења у јавним складиштима исплаћују се у минималном износу од 40% од трошкова складиштења.

Министар ближе прописује услове, начин и обрасце захтева за остваривање права на регресе.

Органска производња

Члан 38.

Подстицаји за органску биљну производњу обухватају плаћања за подстицаје за биљну производњу и регресе за гориво и/или ђубриво ~~и/или семе~~, који се остварују за површине под органском биљном производњом, и то у износима увећаним за минимално 40% у односу на износе подстицаја за биљну производњу и регреса за гориво и/или ђубриво ~~и/или семе~~.

ПРАВО НА РЕГРЕС ЗА СЕРТИФИКОВАНО СЕМЕ ЗА ОРГАНСКУ БИЉНУ ПРОИЗВОДЊУ ОСТВАРУЈЕ СЕ У ИСТОМ ИЗНОСУ КАО И ЗА СЕРТИФИКОВАНО СЕМЕ ЗА БИЉНУ ПРОИЗВОДЊУ.

Ако је остварено право на подстицаје за органску биљну производњу не може се остварити право на директна плаћања за исте површине и за исту меру.

Подстицаји за органску сточарску производњу обухватају плаћања за премију за млеко и подстицаје у сточарству из члана 17. тачка 2) овог закона и то у износима увећаним за минимално 40%.

Ако је остварено право на подстицаје за органску сточарску производњу не може се остварити право на директна плаћања за исто грло и за исту меру.

Право на подстицаје за органску производњу има правно лице, предузетник и физичко лице – носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства, који су уписани у Регистар, под условом да има производњу која се налази у периоду конверзије, или у поступку издавања сертификата након завршеног периода конверзије или има сертификовану органску биљну односно сточарску производњу, или су обухваћени групном сертификацијом у складу са прописима којима се уређује органска производња.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА

ЧЛАН 4.

ЗАХТЕВИ, ОДНОСНО ПРИЈАВЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ПОДСТИЦАЈЕ ПОДНЕТИ ДО ДАНА ПОЧЕТКА ПРИМЕНЕ ОВОГ ЗАКОНА РЕШАВАЋЕ СЕ У СКЛАДУ СА ПРОПИСИМА КОЈИ СУ БИЛИ НА СНАЗИ У ВРЕМЕ ЊИХОВОГ ПОДНОШЕЊА.

ЧЛАН 5.

ИЗУЗЕТНО, У 2024. ГОДИНИ, ЛИЦЕ КОЈЕ ЈЕ ОСТВАРИЛО ПРАВО НА ПОДСТИЦАЈЕ ЗА КВАЛИТЕТНЕ ПРИПЛОДНЕ МЛЕЧНЕ И ТОВНЕ КРАВЕ У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ПРОПИСОМ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈЕ ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ПОДСТИЦАЈЕ ЗА КВАЛИТЕТНА ПРИПЛОДНА ГРЛА, ОСТВАРУЈЕ И ПРАВО НА ДОДАТНА СРЕДСТВА ЗА КВАЛИТЕТНЕ ПРИПЛОДНЕ ПРВОТЕЛКЕ, У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ПРОПИСОМ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈЕ РАСПОДЕЛА ПОДСТИЦАЈА У ПОЉОПРИВРЕДИ И РУРАЛНОМ РАЗВОЈУ.

ЧЛАН 6.

ИЗУЗЕТНО, У 2025. ГОДИНИ, ПРАВО НА РЕГРЕС ЗА СЕРТИФИКОВАНО СЕМЕ МОЖЕ ДА ОСТВАРИ ЛИЦЕ АКО УЗ ПОДНЕТИ ЗАХТЕВ, ПОРЕД ИСПУЊЕЊА ПРОПИСАНИХ УСЛОВА У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ПРОПИСОМ, ПОДНЕСЕ И РАЧУН О КУПОВИНИ СЕРТИФИКОВАНОГ СЕМЕНА КОЈИ ЈЕ ИЗДАТ У ПЕРИОДУ ОД 1. АВГУСТА 2024. ГОДИНЕ ДО ДАНА ПОДНОШЕЊА ЗАХТЕВА.

ЧЛАН 7.

ОВАЈ ЗАКОН СТУПА НА СНАГУ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”, ОСИМ ОДРЕДАБА ЧЛ. 1-3. ОВОГ ЗАКОНА КОЈЕ СЕ ПРИМЕЊУЈУ ОД 1. ЈАНУАРА 2025. ГОДИНЕ.

**VII. ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ АНАЛИЗИ ЕФЕКТА
ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О
ПОДСТИЦАЈИМА У ПОЉОПРИВРЕДИ И РУРАЛНОМ РАЗВОЈУ**

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И ПРАВИЛНО ДЕФИНИСАЊЕ ПРОМЕНЕ КОЈА СЕ ПРЕДЛАЖЕ (ПРИЛОГ 2):

1. Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Показатељи који се прате у области подстицаја у пољопривреди и руралном развоју (у даљем тексту: подстицаји) односе се на показатеље реализације буџетских средстава по основу подстицаја у претходним годинама и доступни су на веб страници Управе за аграрна плаћања (<http://uap.gov.rs/dokumenti/budzet/>). Табела која садржи информације о реализацији подстицаја, даје приказ планираних и реализованих буџетских средстава, броја реализованих захтева, броја и износа обавеза, као и расположивих средстава.

Табела 1: Реализација подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2023. години

Назив	Планирано	Реализовано	Број реализованих	Обавезе	Број обавеза за	Расположиво
ПОСЕБНИ ПОДСТИЦАЈИ У ПОЉОПРИВРЕДИ И РУРАЛНОМ РАЗВОЈУ	250.000.000,00	231.795.411,90	665	4.138.143,00	11	14.066.445,10
Неизмирене обавезе	5.600.000,00	3.554.000,00	3	0	0	2.046.000,00
Редовне обавезе	244.400.000,00	228.241.411,90	662	4.138.143,00	11	12.020.445,10
Одгајивачки програми	155.000.000,00	149.182.812,90	527	0	0	5.817.187,10
Подстицаји за промотивне активности (мере и акције)	1.400.000,00	0	0	0	0	1.400.000,00
Подстицаји за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију	88.000.000,00	79.058.599,00	135	4.138.143,00	11	4.803.258,00
ДИРЕКТНИ ПОДСТИЦАЈИ У ПОЉОПРИВРЕДИ	66.872.802.000,00	66.784.617.710,82	670.623.	1.777.800,00	15	86.406.489,18
Неизмирене обавезе	6.054.560.845,00	6.053.566.597,01	32.842	0	0	994.247,99
Редовне обавезе	60.818.241.155,00	60.731.051.113,81	637.781	1.770.800,00	15	85.412.241,19
I квартал - премија за млеко	3.218.508.891,00	3.213.951.045,00	978	0	0	4.557.846,00
II квартал - премија за млеко	4.150.000.000,00	4.149.771.643,15	1587	0	0	228.356,85
III квартал - премија за млеко	3.550.000.000,00	3.542.350.790,70	1507	0	0	7.649.209,30
IV квартал - премија за млеко	1.869.405.040,00	1.869.379.320,00	551	0	0	25.720,00
Приплодне млечне краве	8.361.199.578,00	8.358.099.577,55	38.832	0	0	3.100.000,45
Приплодне крмаче и нерастови	1.202.500.000,00	1.201.409.929,08	1922	0	0	1.090.070,92
Приплодне овце и овнови	3.920.770.422,00	3.920.757.500,00	15386	0	0	12.922,00
Родитељске кокошке тешког типа	19.180.000,00	18.902.520,00	19	0	0	277.480,00
Родитељске кокошке лаког типа	3.327.000,00	3.327.000,00	2	0	0	0

Родитељске ћурке	0	0	0	0	0	0
Приплодне товне краве и бикови	215.000.000,00	214.893.217,00	273	0	0	106.783,00
Приплодне козе и јарчеви	146.273.000,00	141.162.000,00	847	0	0	5.111.000,00
Тов јунади	1.819.857.764,00	1.818.371.354,12	11.313	346.000,00	4	1.141.409,88
Тов јагњаци	527.810.000,00	527.606.400,00	5.000	112.000	4	91.600,00
Тов свиња	874.300.000,00	874.276.000,00	3814	24.000,00	1	0
Тов јаради	36.714.000,00	3.214.000,00	2	0	0	33.500.000,00
Билјна производња	29.214.970.000,00	29.189.734.790,08	557.037	1.080.000,00	3	24.155.209,92
Краве дојиље	6.000.000,00	5.840.000,00	10	0	0	160.000,00
Кошнице пчела	909.300.000,00	908.264.000,00	17.509	16.800,00	1	1.019.200,00
Конзумна риба	8.822.500,00	6.562.500,00	13	0	0	2.260.000,00
Складиштење	0	0	0	0	0	0
Краве за узгој телади за тов	764.300.000,00	763.177.527,13	14.021	200.000,00	2	922.472,84
МЕРЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА	12.240.585.000,00	11.613.892.002,80	48.317	71.379.299,82	37	555.313.697,38
Неизмирене обавезе	5.441.040.536,00	5.412.326.083,62	11.434	0	0	28.714.452,38
Редовне обавезе	6.799.544.464,00	6.201.565.919,18	36.882	71.379.299,82	37	526.599.245,00
Инвестиције у квалитетна приплодна грла за примарну сточарску производњу	326.791.453,00	229.514.143,87	1.229	349.833,34	3	96.927.475,79
Инвестиције за електрификацију поља	0	0	0	0		0
Подизање вишегодишњег засада воћака и хмеља	451.312.480,00	392.405.948,51	520	6.512.506,48	24	52.394.025,01
Унапређење квалитета вина и ракије	0	0	0	0	0	0
Контролне маркице за пољопривредно прехранбене производе и вино	0	0	0	0	0	0
Изградња објеката и набавка опреме у сектору вина	0	0	0	0	0	0
Управљање ризицима (осигурање)	1.970.801.000,00	1.895.681.818,01	31.531	0	0	75.119.181,99
Органска - билјна	280.508.531,00	227.820.325,32	735	0	0	52.688.205,68
Органска - сточарска	400.000.000,00	398.686.163,26	900	316.960	2	996.876,74
Очување билјних генетичких ресурса	15.000.000,00	14.994.000,00	1	0	0	6.000,00
Очување животињских генетичких ресурса	345.000.000,00	330.947.100,00	1818	0	0	14.052.900,00
Подршка непољопривредним активностима на селу	0	0	0	0	0	0
Сертификација - храна, органско порекло, географско порекло	0	0	0	0	0	0
Подршка инвестицијама у прераду и маркетинг на газдинству	0	0	0	0	0	0
Унапређење и развој руралне инфраструктуре	300.000.000,00	229.800.000	10	64.200.000	8	6.000.000,00
Развој техничко - технолошких и иновативних пројеката	82.050.000,00	81.993.200,00	14	0	0	56.800,00
Пружање савета удружењима,	693.080.000,00	693.076.618,54	139	0	0	3.381,46

задругама и др.										
КРЕДИТНА ПОДРШКА У ПОЉОПРИВРЕДИ	1.181.005.000,00	1.180.188.027,56	110	0	0	0	0	0	0	816.972,44
Неизмирене обавезе	2.986.000,00	2.954.622,01	9	0	0	0	0	0	0	31.377,99
Редовне обавезе	1.178.019.000,00	1.177.233.405,55	101	0	0	0	0	0	0	785.594,45
Субвенција дела каматне стопе	1.106.019.370,83	1.105.819.423,38	72	0	0	0	0	0	0	199.947,45
Премија осигурања	71.999.629,17	71.413.982,17	29	0	0	0	0	0	0	585.647,00
ИПАРД	6.040.038.000,00	5.421.123.471,58	230	0	0	0	0	0	0	619.914.528,42
МЕРА 1	4.437.165.000,00	4.056.162.505,46	189	0	0	0	0	0	0	381.002.494,54
МЕРА 3	1.271.420.000,00	1.160.528.219,00	32	0	0	0	0	0	0	110.891.781,00
МЕРА 7	280.000.000,00	204.432.747,12	9	0	0	0	0	0	0	75.567.252,88
МЕРА 9	51.453.000,00	0	0	0	0	0	0	0	0	51.453.000,00
Укупна реализација субвенција за 2023.	86.584.430.000,00	85.231.616.624,66	719.945	77.295.242,82	63	0	0	0	0	1.276.518.132,52

Извор: МПШВ, Управа за аграрна плаћања

Такође, подаци о реализацији подстицаја у претходној календарској години представљају се у Годишњем извештају о стању у пољопривреди у Републици Србији за претходну календарску годину („Зелена књига“) и јавно су доступни на веб страници МПШВ (<http://www.minpolj.gov.rs/korisna-dokumenta-i-linkovi/>).

Када је реч о подстицајима који су предмет измена Закона, показатељи који се прате односе се на коришћено пољопривредно земљиште (површина, приноси, производња), производњу семена, број грла стоке, као и број квалитетних приплодних грла.

Табела 2: Коришћено пољопривредно земљиште у Републици Србији (000 ха); 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Коришћено пољопривредно земљиште (укупно)	3.518	3.480	3.456	3.438	3.487	3.482	3.504	3.506	3.488	3.396
Оранице и баште	2.606	2.591	2.597	2.595	2.583	2.579	2.604	2.615	2.600	2.603
од којих угари и необрађено земљиште	20	18	17	15	9	9	9	8	7	8
Земљиште под сталним засадима	199	200	204	208	204	206	207	204	206	214
од којих воћњаци	175	176	180	184	183	184	185	182	184	193
виногради	22	22	22	22	20	21	20	20	20	18
Стални травњаци	693	670	634	616	676	675	671	666	662	556
од којих ливаде	382	369	343	322	351	346	340	333	330	318
пашњаци	332	321	311	295	325	329	331	333	331	238

Извор: РЗС

Табела 3: Површине под најзначајнијим усевима у Србији (000 ха); 2014-2023

Култура	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Житарице	1.817	1.759	1.759	1.710	1.713	1.699	1.740	1.770	1.724	1.766
Пшеница	605	590	595	556	643	577	581	599	631	682
Кукуруз	1.058	1.010	1.010	1.002	902	962	996	1.020	952	923
Остале житарице	154	159	154	152	168	160	163	151	141	161
Шећерна репа	64	42	49	54	48	43	37	39	35	42
Уљарице	339	364	396	441	482	480	484	474	516	490
Сунцокрет	175	166	200	219	239	219	221	213	251	241
Соја	154	185	182	202	196	229	237	237	235	211
Уљана репица	10	12	13	19	46	31	25	23	29	38
Остали усеви за производњу уља	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Дуван – суви лист	5	5	5	5	6	7	7	6	5	5
Кромпир	52	42	41	39	28	34	30	26	25	23
Свеже поврће и пасуљ	70	81	82	86	65	62	61	61	62	59
Воће	172	174	179	183	183	188	185	182	184	200

од тога јагодасто воће	25	27	32	36	38	38	39	36	36	41
Грожђе	21	21	21	21	21	21	20	20	20	18
Крмно биље	242	250	237	240	230	243	235	228	223	208

Извор: РЗС

Табела 4: Приноси најзначајнијих усева у Србији (t/ha); 2014-2023

Култура	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Житарице										
Пшеница	4,0	4,1	4,9	4,1	4,6	4,4	4,9	5,7	5,0	5,1
Кукуруз	7,5	5,4	7,3	4,0	7,7	7,6	7,9	5,9	4,5	7,2
Шећерна репа	54,7	51,8	54,5	46,7	48,3	54,2	53,9	52,0	48,0	49,0
Уљарице										
Сунцокрет	2,9	2,6	3,1	2,5	3,1	3,3	2,9	2,9	2,6	2,9
Соја	3,6	2,5	3,2	2,3	3,3	3,1	3,2	2,3	1,7	2,8
Уљана репица	3,2	2,7	2,9	2,5	2,9	2,7	3,0	3,2	3,0	3,5
Дуван (суви лист)	1,9	1,8	1,5	1,4	1,2	1,1	1,3	1,7	1,3	1,5
Кромпир	11,4	15,4	17,8	15,3	17,3	20,6	22,4	23,3	21,1	25,9
Свеже поврће и пасуљ										
Парадајз	13,9	16,6	15,9	15,6	15,3	14,2	14,1	17,8	19,0	14,6
Паприка (свежа)	9,7	11,1	13,4	11,4	11,2	11,7	10,7	14,4	14,1	12,0
Пасуљ	1,4	1,0	1,1	1,0	1,2	1,0	1,1	1,1	1,0	1,1
Воће-дрвенасто										
Јабуке	16,5	17,5	16,1	15,1	17,8	19,1	18,6	19,0	17,8	13,9
Вишње	6,7	6,6	5,8	5,2	6,8	5,1	8,5	7,9	8,2	7,4
Шљиве	5,6	4,8	6,4	4,6	6,0	7,7	8,0	5,7	6,8	4,9
Јагодичасто воће										
Малине	5,6	6,0	5,6	5,0	5,6	5,2	4,9	5,3	5,9	5,2
Јагоде	4,7	5,1	4,0	4,3	3,2	3,0	4,5	3,3	4,7	3,3
Грожђе (укупно)	5,8	8,1	6,9	7,8	7,0	8,0	8,0	7,4	8,1	7,2
Сточна храна										
Детелина	3,3	2,9	4,0	3,0	4,0	5,0	5,0	3,9	3,1	4,0
Луцерка	5,2	4,4	5,7	4,0	5,0	6,0	6,0	5,1	4,1	6,0
Кукуруз за крму	19,2	17,3	21,3	16,0	20,0	20,0	21,0	15,8	15,0	20,0

Извор: РЗС

Табела 5: Производња најзначајнијих усева у Србији (000 t); 2014-2023

Култура	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Житарице	10.849	8.437	10.869	6.793	10.527	10.437	11.446	10.236	8.012	10.809
Пшеница	2.387	2.428	2.885	2.276	2.941	2.535	2.873	3.442	3.109	3.449
Кукуруз	7.952	5.455	7.377	4.018	6.964	7.345	7.872	6.027	4.283	6.631
Остале житарице	510	554	607	499	622	557	701	767	620	730
Шећерна репа	3.507	2.183	2.684	2.513	2.325	2.305	2.018	2.048	1.667	2.041
Уљарице	1.087	924	1.238	1.052	1.517	1.516	1.465	1.222	1.131	2.041
Сунцокрет	509	437	621	541	734	729	637	608	644	686
Соја	546	454	576	461	646	701	752	540	399	600
Уљана репица	31	33	39	49	135	84	74	73	87	134
Остали усеви за производњу уља	0	1	2	1	2	2	2	1	1	1
Дуван (суви лист)	9	9	8	7	7	8	9	10	6	7
Кромпир	592	639	714	589	488	702	665	614	523	600
Свеже поврће и пасуљ	920	1.095	1.146	1.100	836	747	726	805	1.182	713
Воће	1.304	1.307	1.359	1.205	1.406	1.542	1.619	1.436	1.513	1.264
од тога јагодичасто воће	132	157	169	174	189	177	185	183	202	208
Грожђе (укупно)	122	171	146	166	150	164	160	156	162	132
Крмно биље	1.506	1.402	1.679	1.224	1.498	1.824	1.882	1.425	1.175	1.486

Извор: РЗС

Табела 6: Површина под производњом сертифициваног семена у Републици Србији (ha); 2014-2023

Култура	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Озима и јара пшеница	19.003	17.362	15.972	10.795	13.148	13.382	15.050	14.088	12.020	21.039
Озиме јечам	2.211	1.873	1.869	1.787	2.099	450	2.487	2.141	1.888	2.757
Јари јечам	302	45	25	31	0	43	64	0	0	0
Озиме овас	110	128	0	0	103	164	0	139	130	188
Јари овас	75	65	189	127	0	0	1.547	0	0	0
Озиме и јаре тритикале	795	869	918	566	491	490	643	609	330	664
Озима раж	51	23	89	10	15	16	34	28	23	25

Кукуруз	11.662	7.428	10.086	5.002	8.246	6.336	2.472	7.847	10.516	7.413
Соја	8.208	8.372	9.227	9.582	10.357	9.874	3.849	5.388	5.377	5.822
Сунцокрет	1.590	1.438	2.180	2.792	3.207	1.425	891	1.563	1.948	1.373
Уљана репица	2	4	5	29	121	304	113	61	94	144

Извор: МПШВ, Управа за заштиту биља (Извештај о стању у пољопривреди у Републици Србији у 2023. години)

Табела 7: Производња сертифициваног семена у Републици Србији (t); 2014-2023

Култура	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Озима и јара пшеница	104.012	109.217	107.029	71.981	83.522	77.967	98.884	101.561	71.971	83.063
Озими јечам	11.640	11.686	11.267	11.503	11.342	2.745	16.795	15.839	11.839	15.826
Јари јечам	1.179	213	97	136	0	93	254	0	0	0
Озими овас	392	410	0	0	435	718	0	465	510	677
Јари овас	212	355	864	582	0	0	5.246	0	0	0
Озиме и јаре тритикале	3.968	4.657	5.235	3.566	2.766	2.426	3.845	4.164	2.114	1.088
Озима раж	194	60	295	38	73	66	30	132	94	76
Кукуруз	41.736	16.671	31.991	11.934	29.741	19.624	5.947	21.077	16.850	21.339
Соја	27.757	22.380	28.954	21.442	30.957	28.827	12.224	15.481	11.150	17.572
Сунцокрет	1.304	1.289	3.117	2.629	2.727	1.509	1.229	1.891	2.003	1.371
Уљана репица	3	10	16	64	152	345	261	133	265	601

Извор: МПШВ, Управа за заштиту биља (Извештај о стању у пољопривреди у Републици Србији у 2023. години)

Табела 8: Број грла стоке у Републици Србији (000); 2014-2023

Врста животиња	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Говеда (укупно)	920	916	893	899	878	898	886	860	800	725
од којих краве	460	455	438	436	434	434	429	419	384	353
од којих музне краве	437	430	426	429	423	423	417	408	374	336
Свиње (укупно)	3.236	3.284	3.021	2.911	2.782	2.903	2.983	2.868	2.667	2.141
од којих крмаче	346	354	356	350	343	350	346	331	301	250
Овце	1.748	1.789	1.665	1.704	1.712	1.642	1.685	1.695	1.721	1.717
од којих приплодне овце	1.266	1.287	1.231	1.287	1.264	1.197	1.178	1.186	1.211	1.210
Козе	219	203	200	183	196	191	202	195	192	147
Живина (укупно)	17.167	17.450	16.242	16.338	16.232	15.780	15.249	15.348	14.817	14.278
од којих коке носиле	10.650	11.538	9.138	8.973	8.988	8.525	8.207	8.292	7.902	7.490
Кошнице	677	792	792	849	914	977	980	976	977	1.103

Извор: РЗС

Табела 9: Број грла стоке под контролом продуктивности у Републици Србији (000); 2014-2023

Врста животиња	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Краве	185.428	206.248	223.032	238.532	239.278	241.929	241.051	242.792	225.836	222.140
Овце	61.824	100.292	132.851	187.773	249.189	335.197	384.878	529.300	561.241	582.635
Козе	4.303	5.209	8.467	12.352	15.845	17.387	20.483	21.095	20.450	22.085

Извор: Главне одгајивачке организације: Пољопривредни факултет Нови Сад и Пољопривредни факултет Земун

2. Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

У претходном периоду у примени је био Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15, 101/16, 35/23 и 92/23, у даљем тексту: Закон). Закон је усвојен у јануару 2013. године, чиме су по први пут подстицаји структурирани у складу са класификацијом политика у оквиру два стуба подршке Заједничке пољопривредне политике (ЗПП).

Овим законом прописане су врсте подстицаја, начин коришћења подстицаја и услови за остваривање права на подстицаје. Такође, Законом је прописан

минимални ниво подршке по појединим подстицајима (осим код регреса за гориво, ђубриво и семе, где је дефинисан максимални ниво подршке). Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у календарској години, која се доноси на основу члана 4. став 1. Закона, прописују се максимални износи по врсти подстицаја и то у зависности од расположивих средстава опредељених Законом о буџету Републике Србије за календарску годину, обима тих средстава по врсти подстицаја, броја корисника и јединице мере у зависности од врсте подстицаја.

Током претходних неколико производних година на тржишту су доминирале више цене производних инпута, уз ниске приносе ратарских култура, остварене током 2022. године и нешто више у 2023. години. Овакав однос трошкова улагања и резултата у наведеним годинама условио је нестабилност дохотка произвођача, што је у великој мери угрозило наредне производне циклусе. Поред тога, смањење сточног фонда говеда представља дугорочни тренд, због чега је потребно интервенисати у циљу заустављања пада у кратком року, односно са средњерочним циљем повећања броја грла говеда.

Сходно томе, припремљен је Предлог закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (у даљем тексту: Предлог закона), којим се, између осталог, уводе регреси за сертифициковано семе, што би требало да допринесе смањењу цене коштања производа ратарства с једне стране, односно повећању приноса због употребе сертифициваног семена с друге стране. Такође, у области подршке сточарству, прелазним одредбама дата је могућност да се у 2024. години изврши додатна исплата корисницима подстицајних средстава за квалитетно приплодне краве првотелке.

На овај начин, настоји се да се прошири и повећа подршка у области примарне пољопривредне производње, а у циљу повећања ефективности директних плаћања у оквиру националне пољопривредне политике.

3. Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Основни законски пропис, којим се регулише област на које се промене односе, јесте Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС” , бр. 41/09, 10/13 – др. закон, 101/16, 67/21 – др. закон и 114/21). Овим законом се регулишу механизми потребни за реализацију подстицаја (Регистар пољопривредних газдинстава, еАграр и сл.), као и евидентирање и извештавање у пољопривреди и надзор.

Посматрано у ширем контексту, односно у погледу индиректног утицаја на регулисање подстицаја, у смислу уређења услова и захтева за остваривање права на подстицаје, релевантни су и следећи прописи:

- Закон о органској производњи („Службени гласник РС” , бр. 30/10 и 17/19 – др. закон);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС” , бр. 41/09, 93/12 и 14/16);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” , бр. 91/05, 30/10, 92/12 и 17/19 – др. закон);
- Закључак о усвајању Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (четврта ревизија усвојена од стране Владе Републике Србије 21. јула 2022. године);
- Закључак о усвајању Акционог плана за преузимање, усвајање и спровођење правних тековина Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја (усвојен од стране Владе 18. октобра 2018. године).

Такође, подстицаји који су предмет измена ближе су дефинисани Правилником о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству за

квалитетна приплодна грла („Службени гласник РС”, бр. 29/23, 32/23, 21/24, 26/24 и 32/24).

Уколико се посматра стратешки/програмски оквир, Предлог закона прати основне правце пољопривредне политике и политике руралног развоја, прописане Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године („Службени гласник РС”, број 85/14, у даљем тексту: Стратегија).

Реализација подстицаја на годишњем нивоу спроводи се на основу Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју за календарску годину (тренутно на снази Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години („Службени гласник РС”, бр. 3/24, 6/24, 16/24, 26/24, 32/24, 34/24, 50/24, 61/24 и 72/24), која се доноси на основу закона о буџету Републике Србије за календарску годину (тренутно на снази Закон о буџету Републике Србије за 2024. годину („Службени гласник РС”, бр. 92/23 и 79/24).

4. Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Претходних неколико производних циклуса обележиле су високе цене инпута за пољопривредну производњу (семена, ђубрива, енергената, сточне хране и сл.), узроковане поремећајем понуде и дистрибуције на светском тржишту. Овакве околности утицале су на повећање цене коштања производа биљне производње, што је, уз смањене откупне цене, довело до смањења профита примарних пољопривредних произвођача, па чак и до губитка. Последишно, произвођачи су у наредни производни циклус улазили са смањеним улагањима, у смислу ограничења агротехничких мера и смањених улагања у инпуте, што је резултирало приносима на нивоу испод просечних, чему је у великој мери допринела и суша током 2024. године. У том смислу, увођење регреса за набавку сертификованог семена требало би да допринесе смањењу цене коштања ратарских производа и употреби сертификованог семена веће клијавости, што би утицало на раст приноса.

Када је реч о сточарству, високе цене инпута, уз непромењене откупне цене, такође су утицале на смањење маргине профита, па чак и појаву губитка у појединим делатностима, што је довело до клања животиња и изласка из сточарске производње. Тренду смањења броја грла у прилог је ишла и појава Афричке куге свиња, због чега је одређени број свиња принудно уништен.

5. Која промена се предлаже?

У области биљне производње, регреси за семе дефинишу се као регреси за сертификовано семе и то за исту површину за коју се остварује право на основне подстицаје. Такође, Предлогом закона се предлаже да се у 2024. години изврши додатна исплата корисницима подстицајних средстава за квалитетне приплодне краве првотелке.

6. Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промена је неопходна, имајући у виду потписане споразуме са струковним удружењима пољопривредних произвођача, где се поједине тачке односе на реализацију подршке за набавку сертификованог семена за ратарску производњу, као и за додатно плаћање за квалитетне приплодне краве првотелке у 2024. години, за шта је потребно успоставити правни основ. Имајући у виду претходних неколико производних циклуса, које је карактерисао смањен профит или чак појава губитка, као и континуирано смањење сточног фонда, потребно је створити законске предуслове за повећање подршке, што ће детаљније бити регулисано кроз подзаконске акте.

7. На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Циљна група, на коју се промене односе, јесу корисници подстицаја, односно правно лице, предузетник и физичко лице – носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства, уписани у Регистар пољопривредних газдинстава. Корисници сваке од мера прописани су Законом, док су услови за остваривање права на подршку ближе дефинисани релевантним подзаконским прописима, односно правилницима.

С обзиром на то да су предмет измена директна плаћања, доминантни корисници су произвођачи у области ратарске и сточарске производње.

8. Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Закон који се тренутно примењује прописује регрес за купљено гориво, ђубриво, семе и други репродуктивни материјал као подршку набавци инпута за производњу. Међутим, да би се намена регреса за набавку семена циљано усмерила искључиво на подршку набавци сертификованог семена, неопходна је измена члана 31. Закона. Такође, како би се реализовала додатна исплата за квалитетне приплодне краве првотелке у 2024. години, потребно је установити прелазну одредбу у Предлогу закона.

9. Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Промену није могуће постићи применом важећих прописа, с обзиром да Закон дефинише регресе за сво семе које се користи за сетву, те не постоји основ за циљану подршку набавци сертификованог семена. Такође, Закон дефинише плаћање за квалитетна приплодна грла, али не онемогућава додатну подршку за квалитетне приплодне краве првотелке у 2024. години.

10. Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*status quo*).

Посматрано у контексту буџетских средстава издвојених за реализацију директних плаћања током 2024. године, у Закону о буџету Републике Србије за 2024. годину опредељена су буџетска средства, која након прерасподеле, износе 67.386.492.000 динара и која би се реализовала у целини за тренутно важеће мере, односно у форми и опсегу без примењене интервенције.

Када је реч о биљној производњи, постојала би могућност регресирања семена у износу до 6.000 дин/ха (уз додатна финансијска средства), што је недовољно да се превазиђу проблеми нестабилности дохотка произвођача у претходном и текућем периоду. У том случају предмет регреса било би сво семе, а не само сертификовано. Такође, на тај начин би изостала мотивисаност произвођача за коришћење сертификованог семена, што би резултовало производним резултатима на нивоу постојећих.

11. Како је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Директна плаћања у земљама Европске уније примењују се у складу са одредбама ЗПП и финансирају се из Европског пољопривредног гарантног фонда (*European Agricultural Guarantee Fund – EAGF*). Директна плаћања по грлу у сточарству реализују се у форми производно везане подршке дохотку, у дефинисаним секторима, при чему, у контексту Закона, не постоји могућност директних плаћања у области свињарства и живинарства, док плаћања у секторима говедарства, овчарства и козарства укључују и грла која нису под контролом продуктивности. Такође, земљама чланицама је остављена

могућност прилагођавања форме мере, али уз поштовање одредби прописаних правним тековинама ЕУ у овој области, односно уз претходно одобрење Стратешког плана за ЗПП, који садржи све шеме подршке земље чланице током дефинисаног седмогодишњег стратешког (буџетског) периода.

Директна плаћања у биљној производњи у Европској унији реализују се према површини, при чему плаћања нису везана за производњу, за разлику од основних плаћања у биљној производњи у Закону, која се реализују за засејану површину. Регреси за набавку сертификованог семена, као и сви регреси за инпуте, нису прихватљиви са аспекта ЕУ и СТО, те се не примењују у Европској унији.

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА УТВРЂИВАЊЕ ЦИЉЕВА (ПРИЛОГ 3):

1. Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Предлогом закона настоји се да обезбеди ефективнија реализација подстицаја, а у циљу обезбеђења стабилности дохотка произвођача, који је угрожен услед поремећаја тржишних околности и услова пословања. Такође, Предлогом закона се настоји да се обезбеди профилисање регреса за инпуте за производњу, што треба да допринесе повећању приноса, услед употребе сертификованог семена у производњи. Поред тога, додатним плаћањем у 2024. години за квалитетне приплодне краве првотелке доприноси се стабилности дохотка произвођача.

2. Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Предложеним променама обезбеђује се виши ниво подршке у сектору сточарства у 2024. години, с обзиром да се предвиђа додатна подршка за квалитетне приплодне краве првотелке, чиме се доприноси одржању стабилности дохотка произвођача у текућој години.

У области биљне производње предложене промене се односе на регресирану набавку сертификованог семена, чија би употреба требало да резултира повећаним приносом, уз правилно и оптимално примењене агротехничке мере. Како примена ове мере доприноси смањењу цене коштања, ствара се могућност додатног профита произвођача, односно простора за унапређење конкурентности, што у сваком случају доприноси стабилности дохотка произвођача. Такође, кроз имплементацију ове мере пољопривредни произвођачи се мотивишу да користе сертификовано семе, како би уочили разлику у количини и квалитету производње и другим производним аспектима и користили сертификовано семе у наредним циклусима производње. Поред тога, с обзиром на то да се мера регресирање сертификованог семена остварује по засејаном хектару, реално је очекивати раст површине под усевима произведеним употребом сертификованог семена.

3. Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Предложене промене у складу су са стратешким правцима развоја, дефинисаним у Стратегији. У том смислу, подстицаји су усмерени на достизање циљева, дефинисаних Стратегијом:

1. раст производње и стабилност дохотка произвођача;
2. раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта и техничко-технолошко унапређење сектора пољопривреде;
3. одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине;
4. унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва;
5. ефикасно управљање јавним политикама и унапређење институционалног оквира развоја пољопривреде и руралних средина.

4. На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

Ефикасност реализације подстицаја пратиће се на основу извештаја о реализацији подстицаја Управе за аграрна плаћања. Показатељи упућују на планирана и реализована буџетска средства по основу подстицаја, број реализованих захтева, број и износ обавеза, као и расположива средства за подстицаје. Принос по хектару је једно врло сложено својство које резултира утицајем великог броја фактора. У последње време је суша ограничавајући фактор, који уз све друге позитивне аспекте, онемогућава постизање приноса који омогућује генетски потенцијал сорти које се сеју у производњи. Иако је употреба сертификованог семена значајна у циљу достизања већих приноса, бољег квалитета производа, спречавању ширења биљних болести и већој конкурентности пољопривредног газдинства, није могуће издвојити тај фактор и мерити га одвојено од других фактора који имају мањи или већи утицај на резултате производње. Правилна и правовремена обрада земљишта, плодност земљишта, употреба ђубрива, сортимент, доступна влага и температура током вегетације такође имају велики утицај на принос. Наш циљ је да подстичемо факторе на које имамо утицај на различите начине, тако и употреба сертификованог семена. Раст приноса по хектару је пожељан али се не може тврдити да је до њега дошло само услед употребе сертификованог семена. Најчешћа употреба несертификованог семена је код пшенице и соје, јер су оне самоплодне биљке. Из тог разлога није упутно генерализовати мерило раст просечних приноса, јер код других култура, код којих се већ користи сертификовано семе, трошкови набавке семена су редовни, а остварен принос очигледно зависи од других фактора. Површина и производња сертификованог семена је параметар који се прати али повећана потражња ове године ће се на производњу семена одразити тек за две три године јер је процес производње сертификованог семена од полазног материјала до коначног производа дуг.

Очекивано повећање приноса, уз претпоставку релативне стабилности тржишта и ценовних кретања у наредном периоду, требало би да допринесе повећању просечне нето добити по газдинству¹. Како је нето добит по газдинству у ратарској производњи у Републици Србији у 2022. години била на нивоу од 1,8 милиона динара (извор: МПШВ, FADN база²), уз претпоставку повећања приноса услед (ограниченог) утицаја коришћења сертификованог семена у ратарској производњи, може се очекивати повећање просечне нето добити по

¹ Нето добити по газдинству мери се принос остварен на сопствени капитал, неплаћену радну снагу и сопствени менаџмент на газдинству.

² Систем рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (FADN) у Републици Србији тренутно прикупља податке са узорка од 1.800 газдинстава на територији Републике Србије. Као такав, узорак још увек није достигао величину којом се обезбеђује репрезентативност података на националном нивоу, а што ће бити достигнуто на нивоу од око 2.000 газдинстава, укључених у систем. Међутим, у недостатку ове врсте података на микро нивоу из других извора, подаци из FADN могу се узети у обзир приликом оријентационих процена резултата.

газдинству које се бави ратарством на ниво од око 2 милиона динара у 2025. години и наредном периоду.

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА ИДЕНТИФИКОВАЊЕ ОПЦИЈА ЈАВНИХ ПОЛИТИКА (ПРИЛОГ 4):

1. Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

Током припреме Предлога закона разматрала се могућност примене других избора политика и група мера, у смислу могућности задржавања тренутне политике (*status quo*), делимичног усклађивања мера директних плаћања са ЗПП према плану хармонизације (укључивање грла говеда, оваца и коза, која нису под контролом продуктивности, трансформација регреса за инпуте у основне подстицаје у биљној производњи), као и мера усаглашених у оквиру споразума са струковним удружењима пољопривредних произвођача.

У случају задржавања на решењима која се тренутно примењују у оквиру националне пољопривредне политике (задржавање *status quo* стања), постојеће мере би наставиле да се спроводе у предвиђеном обиму, чиме би изостала додатна подршка за квалитетне приплодне краве првотелке. Такође, регресирање семена би могло да се спроведе на тренутно прописаном нивоу (6.000 дин/ха, уз додатна финансијска средства), чиме се не би превазишли проблеми нестабилности дохотка произвођача и обезбедила одрживост производње. Поред тога, подршка не би била фокусирана на набавку сертификованог семена, чиме би изостало повећање мотивисаности произвођача за коришћење сертификованог семена.

Опција делимичног усклађивања мера директних плаћања са ЗПП у складу са Акционим планом за преузимање, усвајање и спровођење правних тековина Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја предвиђа укључивање у систем подстицаја свих грла говеда, оваца и коза, односно и оних грла која нису под контролом продуктивности. Такође, ова опција предвиђа трансформацију регреса за инпуте у основне подстицаје у биљној производњи, с обзиром да регресирање инпута за пољопривредну производњу није прихватљива мера са аспекта ЕУ и СТО и да је њено укидање потребно спровести до приступа Србије ЕУ. С обзиром на то да ова опција захтева значајна финансијска средства, за шта тренутно не постоји финансијски простор, њен избор је остављен за наредни период, што ће свакако бити део усклађивања са ЗПП у претприступном периоду.

У том смислу, најоптималнија опција, која је изабрана и представљена у Предлогу закона, јесте опција примене мера, усаглашених у оквиру споразума са струковним удружењима пољопривредних произвођача, а која укључује подршку за сертификовано семе и у износу вишем од тренутно прописаног, као и додатно плаћање за квалитетне приплодне краве првотелке у 2024. години.

2. Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Регулаторне мере представљене у Предлогу закона пружају законодавни оквир за дефинисање мера директних плаћања и минималних износа подршке по јединици (осим код регреса за инпуте). Поред тога, све мере у Предлогу закона по свом карактеру припадају подстицајним мерама, с обзиром да се њихова реализација базира на различитим облицима директних плаћања, као

доминантној врсти подстицаја у пољопривреди и руралном развоју и спроводи се кроз буџетска давања.

Поред ове врсте мера, Закон прописује функционисање појединих платних и контролних инструмената, али оне нису предмет Предлога закона.

3. Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Законом су прописане казнене одредбе у погледу привредног преступа, као и прекршаја правног и физичког лица и предузетника. Такође, Закон прописује умањење исплата директних плаћања у случају прекорачења одређеног износа директних плаћања, као и ниво умањења прекораченог износа. Међутим, у оквиру предложених измена Закона, садржаних у Предлогу закона, рестриктивне мере нису присутне.

Како је напред наведено, мере директних плаћања у Предлогу закона по свом карактеру припадају подстицајним мерама, с обзиром да се њихова реализација базира на подстицајима и спроводи се кроз буџетска давања.

4. Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

У оквиру разматраних опција нису идентификоване институционално управљачко организационе мере, нити су предмет Предлога закона.

5. Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Промена се не може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера, с обзиром на то да су све мере, садржане у Предлогу закона, подстицајног типа и реализују се на основу исплате буџетских средстава.

6. Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

С обзиром на чињеницу да је реч о потреби за изменом важећег законодавног акта, неопходна је интервенција јавног сектора. Међутим, иницијатива за измену Закона у предложеном облику покренута је од стране струковних удружења пољопривредних произвођача, с којима су потписана два споразума, а који, између осталог, садрже одредбе, за чију реализацију је потребна измена Закона.

На интернет страници МПШВ је 23. августа 2024. године објављено Обавештење о отпочињању израде Нацрта закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју са полазним основама. Обавештење о почетку израде Нацрта закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју са полазним основама објављено је и на платформи еКонсултације истог дана, у складу са одредбама Закона о планском систему Републике Србије.

Процес јавних консултација о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју започет је 23. августа 2024. године, објављивањем Радне верзије Нацрта закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном на интернет страници МПШВ, као и информације на порталу еКонсултације. Јавност је позвана да достави коментаре на документ до 30. августа 2024. године.

У непосредној сарадњи са Министарством финансија брисане су из Нацрта закона све одредбе које нису биле предмет Споразума о међусобној сарадњи у

области пољопривреде бр. 002224552 од 22. јула 2024. године, који је потписан између министра пољопривреде, шумарства и водопривреде и представника удружења пољопривредника (Удружења пољопривредника „СТИГ“ Пожаревац, Удружења пољопривредника „Северни Банат-Кикинда“, Удружења произвођача млека Шумадије и Поморавља, Удружења „Сложни Пидиканци“ и Удружења пољопривредника „Брестовачки ратар“ Банатски Брестовац) и Споразума о међусобној сарадњи у области пољопривреде бр. 002377357 од 8. августа 2024. године, који је потписан између министра пољопривреде, шумарства и водопривреде и представника удружења пољопривредника (Удружења произвођача млека Мачванског округа Варна, „Удружења одгајивача говеда централне Србије“ Бресница и „Удружења одгајивача говеда расе Лимузин Србије“ Суботица).

Пристигле примедбе, сугестије и коментари упућени током спровођења процеса консултација ће свакако бити узете у обзир, као смернице и добар основ при доношењу прописа којима се уређују подстицаји у пољопривреди и руралном развоју.

Министарство је спровело јавну расправу Нацрта закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју у периоду од 5. до 24. септембра 2024. године, према Програму јавне расправе који је одредио Одбор за привреду и финансије Закључком 05 Број: 011-8411/2024 од 3. септембра 2024. године.

Текст Нацрта закона објављен је на сајту Министарства 4. септембра 2024. године, као и на порталу „е-Консултације“. На сајту је објављена и електронска адреса podsticaji@minpolj.gov.rs за достављање примедба, предлога и сугестија у вези са текстом Нацрта закона.

У складу са Закључком, спроведена је јавна расправа и путем округлог стола, који је одржан у Београду 20. септембра 2024. године у Палати „Србија“.

7. Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Носилац активности које се односе на креирање пољопривредне политике у МПШВ је Сектор за пољопривредну политику, док је за креирање политике руралног развоја надлежан Сектор за рурални развој. За спровођење мера пољопривредне политике, садржаних у Закону, надлежна је Управа за аграрна плаћања, док контролу на лицу места обављају инспекције у саставу овог министарства.

Када је реч о изменама, које се предлажу у Предлогу закона, додатно административно оптерећење може се очекивати у Управи за аграрна плаћања због реализације додатних мера.

У оквиру Управе за аграрна плаћања идентификована је потреба за јачањем административних капацитета, нарочито са аспекта успостављања нових политика у складу са ЗПП у претприступном периоду. Такође, у складу са Акционим планом за преузимање, усвајање и спровођење правних тековина Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја предвиђена је и реорганизација наведених сектора и Управе за аграрна плаћања, у складу са захтевима усклађивања са ЗПП током претприступног периода. Планирана динамика унапређења административних капацитета Управе за аграрна плаћања у претприступном периоду садржана је у Акционом плану за преузимање, усвајање и спровођење правних тековина Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја. За спровођење овог закона средства су обезбеђена Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину

(„Службени гласник РС”, бр. 92/23 и 79/24) у оквиру Раздела 24 - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Глава 24.6 - Управа за аграрна плаћања, Програм 0103 - Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју, функција 420 - Пољопривреда, шумарство, лов и риболов, Програмска активност 0001 - Директна плаћања, апропријација економска класификација 451 - Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, у укупном износу од 85.086.492.000 динара.

Средства потребна у наредним годинама обезбедиће се у оквиру утврђених лимита министарства надлежног за послове пољопривреде - Управе за аграрна плаћања и у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије.

Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Изабрана је опција примене мера, усаглашених у оквиру споразума са струковним удружењима пољопривредних произвођача, а која укључује подршку за сертифициковано семе и у износу вишем од тренутно прописаног, као и додатно плаћање за квалитетне приплодне краве првотелке у 2024. години.

Предложене промене требало би да доведу до унапређења стабилности дохотка произвођача и превазилажења наизвесности у пословању изазваних тржишним поремећајима у претходним производним циклусима.

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ФИНАНСИЈСКИХ ЕФЕКТА (ПРИЛОГ 5):

1. Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

За спровођење овог закона средства су обезбеђена Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину („Службени гласник РС”, бр. 92/23 и 79/24) у оквиру Раздела 24 - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Глава 24.6 - Управа за аграрна плаћања, Програм 0103 - Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју, функција 420 - Пољопривреда, шумарство, лов и риболов, Програмска активност 0001 - Директна плаћања, апропријација економска класификација 451 - Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, у укупном износу од 85.086.492.000 динара.

Средства потребна у наредним годинама обезбедиће се у оквиру утврђених лимита министарства надлежног за послове пољопривреде - Управе за аграрна плаћања и у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије.

2. Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

За спровођење овог закона средства су обезбеђена Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину („Службени гласник РС”, бр. 92/23 и 79/24) у оквиру Раздела 24 - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Глава 24.6 - Управа за аграрна плаћања, Програм 0103 - Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју, функција 420 - Пољопривреда, шумарство, лов и риболов, Програмска активност 0001 - Директна плаћања, апропријација економска класификација 451 - Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, у укупном износу од 85.086.492.000 динара.

Средства потребна у наредним годинама обезбедиће се у оквиру утврђених лимита министарства надлежног за послове пољопривреде - Управе за аграрна плаћања и у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије.

3. Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење изабране опције нема негативних ефеката на међународне финансијске обавезе. Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју за 2024. годину финансирају се из буџета Републике Србије, при чему се део ИПАРД подстицаја базира на финансијској помоћи Европске уније. У том смислу, изабрана опција се у потпуности финансира из буџета Републике Србије и нема никаквих финансијских импликација на међународне обавезе.

4. Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

5. Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Трошкови реализације средства, су довољан за реализацију, а додатна средства потребно је обезбедити Закона о буџету Републике Србије за 2025. годину.

6. Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

У погледу осталих институција, примена изабране опције нема утицаја на расходе.

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ЕКОНОМСКИХ ЕФЕКТА (ПРИЛОГ 6):

1. Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Потенцијални корисници мера садржаних у Предлогу закона су правна лица, предузетници и физичка лица – носиоци комерцијалног породичног пољопривредног газдинства, уписани у Регистар пољопривредних газдинстава. С обзиром на то да су предмет измена директна плаћања, доминантни корисници су произвођачи у области ратарске и сточарске производње. Ови потенцијални корисници неће имати никакве додатне трошкове, с обзиром да већ послују о оквиру одређене привредне делатности, односно већ испуњавају прописане законске услове, те изабрана опција не намеће додатне трошкове корисницима.

Износ до 17.000 динара углавном покрива трошкове куповине семена и то домаћег, а не покрива друге везане трошкове као што је припрема земљишта за сетву, саму сетву и заштиту од корова, болести и штеточина. Трошкови реализације сетве су много већи а овде је циљ да се пољопривредни произвођач подстакне да набави сертификовано семе, које је донекле један од гараната добрих и стабилних приноса, уз друге повољне услове. Цене семена се

на тржишту доста разликују. Тако се нпр. цена домаћег семена кукуруза креће око 11.220 динара, док цена страних хибрида иде и до 30.000 динара за сетву једног хектара. Код пшенице је цена домаћег сертификованог семена 12.375 динара, док се цена страних сорти креће око 18.000 динара. Код сунцокрета је разлика још већа, од 13.200 динара за домаће сорте до 36.000 динара за стране.

С друге стране, изабрана опција имаће директан утицај на повећање материјалне користи кроз повећање прихода корисника, с обзиром да је реч о новим облицима финансијске подршке, која ће се спроводити у форми регреса, као и додатног плаћања по основу постојеће мере за квалитетна приплодна грла у 2024. години.

2. Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Подстицаји садржани у Закону, делимично измењени кроз изабрану опцију, директно утичу на унапређење конкурентности привредних субјеката на домаћем тржишту, уз претпоставку релативне стабилности тржишта у средњем року.

У том смислу, директна подршка произвођачима директно доприноси смањењу цене коштања кроз умањење варијабилних трошкова производње, али и повећању квалитета, имајући у виду циљану подршку за поједине категорије животиња (квалитетне приплодне краве), као и стимулисање коришћења сертификованог семена. Такође, ова врста подршке подстиче пораст обима производње, уз истовремено унапређење конкурентности, што отвара могућност за повећање маргине профита, као и даља инвестициона улагања у средњем и дугом року.

Конкурентција на тржишту семена је врло оштра и развијена. Тржиште је отворено па се на тржишту налази велики број страних мултинационалних компанија које полако повећавају своју заступљеност у производњи. Код неких култура се у потпуности сеје страно семе (шећерна репа, дуван...) код неких култура је доминантно страно семе (кукуруз, парадајз...) док је код неких култура доминантно домаће семе (пшеница, јечам, сунцокрет, паприка...). Пољопривредни произвођачи су слободни у избору сорте и одлуке доносе на основу локалитета, климе, квалитета земљишта којим располажу, надморске висине, захтева тржишта, расположиве механизације, цене семена и др. уз помоћ Пољопривредне стручне саветодавне службе.

3. Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Директни подстицаји директно доприносе смањењу цене коштања производа, што утиче на унапређење ценовне конкурентности произвођача – корисника подршке, с обзиром да финансијска подршка утиче на повећање маргине профита и могућност пласмана по нижој цени.

Међутим, имајући у виду да сва регистрована газдинства (уз испуњене додатне прописне услове), могу да остваре право на коришћење подстицаја, као и да је регистрација газдинстава добровољна, применом ових мера не нарушавају се услови конкуренције на тржишту.

4. Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Решења из Предлога закона имају директан утицај на примену нових технологија, пре свега у погледу употребе сертификованог семена за ратарску производњу. Примена квалитетног семенског материјала доприноси достизању виших приноса, који, према појединим истраживањима, могу износити 5-30%.

Такође, употреба сертификованог семена доприноси спречавању ширења коровских биљака путем семена и ширења болести које се преносе путем семена, чиме се умањује број третмана хербицидима, уз смањење трошкова.

Примена нових технологија кроз употребу сертификованог семена омогућава пољопривредницима да максимизирају ефикасност својих агротехничких мера. На пример, селекција семена које је прилагођено специфичним условима средине и које има високу способност коришћења хранива може значајно смањити потребу за агрохемијским третманима, чиме се смањују трошкови и штити окружење. Осим тога, прецизна пољопривреда, која често користи податке из сертификованих семенарских истраживања, може даље оптимизовати примену ђубрива и воде, што води ка одрживијој производњи и бољем управљању природним ресурсима. На овај начин, сертификовано семе не само да повећава продуктивност, већ пружа могућност за унапређење еколошке одрживости пољопривредних система.

5. Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција нема директан утицај на увећање друштвеног богатства, нити његову расподелу, али посредно доприноси увећању прихода газдинстава, односно одржању стабилности дохотка.

6. Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција нема утицаја на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), нити на права, обавезе и одговорности послодаваца.

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ЕФЕКТА НА ДРУШТВО (ПРИЛОГ 7):

1. Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Изабрана опција неће проузроковати додатне материјалне и нематеријалне трошкове грађанима, с обзиром да се средства за спровођење интервенције обезбеђују у буџету Републике Србије.

Међутим, грађани ће индиректно остваривати користи од предложене опције, с обзиром на очекиване ефекте предложене опције у смислу потенцијалног унапређења понуде ратарских производа (са аспекта квалитета и квантитета), као и говеђег меса и млека.

2. Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Изабрана опција неће штетно утицати ни на једну специфичну групу популације.

3. На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Изабрана опција у Предлогу закона односи се искључиво на мере директних плаћања, на које право могу да остваре правна лица, предузетници и физичка лица – носиоци комерцијалног породичног пољопривредног газдинства, уписани у Регистар пољопривредних газдинстава. Међутим, Закон пружа могућност да се директна плаћања могу утврдити под различитим условима и у различитом обиму, у зависности од тога да ли се ради о подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди³, односно подручјима одређених управних округа. У складу с тим, током 2023. и 2024. године максимални износи подстицаја за директна плаћања увећани су за 10% за кориснике у Топличком, Јабланичком и Пчињском управном округу, узимајући у обзир отежану социоекономску ситуацију у овим окрузима.

Када је реч о утицају мере изабране опције на поједине осетљиве друштвене групе, Предлогом закона предвиђен је равноправан третман свих категорија корисника директних плаћања. С друге стране, поједине мере садржане у Закону (које нису предмет Предлога закона) омогућавају виши ниво подршке за кориснике млађе од 40 година и жене.

4. Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Изабрана опција ни на који начин не утиче на тржиште рада и запошљавање, као ни на услове за рад.

5. Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Изабрана опција обезбеђује равноправан третман свих лица, односно нема директне или индиректне дискриминације корисника подстицаја. Ипак, Закон пружа могућност за примену позитивне дискриминације у територијалном смислу, с обзиром да нуди могућност утврђивања директних плаћања под различитим условима и у различитом обиму, у зависности од тога да ли се ради о подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди, односно подручјима одређених управних округа. Сходно томе, а у складу са годишњим уредбама о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, током 2023. и 2024. године примењује се увећање од 10% за кориснике директних плаћања у Топличком, Јабланичком и Пчињском управном округу.

Такође, код појединих мера, прописаних Законом (које нису предмет Предлога закона), примењује се позитивна дискриминација према младим пољопривредницима и женама у руралним подручјима, с обзиром да се примењује виши ниво подршке за ове категорије подносиоца захтева.

6. Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Мере садржане у Предлогу закона, које се односе на директна плаћања, могу да имају директан позитиван утицај на цене пољопривредних производа, с обзиром да се њиховом применом утиче на смањење варијабилних трошкова,

³ У складу са Правилником о одређивању подручја са отежаним условима рада у пољопривреди („Службени гласник РС” , број 132/21)

односно цену коштања, што отвара могућност за смањење продајне цене производа, али и могућност за повећање маргине профита.

Ипак, имајући у виду разлоге за измену Закона, који проистичу из тржишних поремећаја (укључујући последице у кретању цена инпута) и отежане услове пословања у претходном периоду, као и формирање откупних цена на основу берзанског кретања цена житарица и уљарица, није реално очекивање да ће доћи до смањења цене производа ратарства и сточарства као последица изабране опције. Наиме, имајући у виду претходно наведено, очекивање је да ће подстицаји ићи у правцу очувања/повећања дохотка пољопривредника, односно улагања у наредни производни циклус.

7. Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Реализацијом изабране опције може се остварити делимичан позитиван утицај на промену социјалне ситуације у смислу могућности утврђивања директних плаћања под различитим условима и у различитом обиму, у зависности од тога да ли се ради о подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди, односно подручјима одређених управних округа. На тај начин, а у складу са годишњим уредбама о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, током 2023. и 2024. године примењује се увећање од 10% за кориснике директних плаћања у Топличком, Јабланичком и Пчињском управном округу.

8. Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Реализацијом изабране опције ни на који начин се не утиче на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања корисника, нити осталих грађана.

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ ЕФЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ (ПРИЛОГ 8):

1. Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Изабрана опција индиректно доприноси унапређењу квалитета животне средине, с обзиром на то да се њеном применом подстиче употреба сертификованог семена у ратарству. Наиме, примена квалитетног семенског материјала доприноси достизању виших приноса, који, према појединим истраживањима, могу износити 5-30%. Такође, употреба сертификованог семена доприноси спречавању ширења коровских биљака путем семена и ширења болести које се преносе путем семена, чиме се умањује број третмана хербицидима. Поред тога, селекција семена које је прилагођено специфичним условима средине и које има високу способност коришћења хранива, може значајно смањити потребу за агрохемијским третманима, што доприноси смањењу употребе средстава за заштиту биља, а самим тим и здравијој животниј средини. Осим тога, прецизна пољопривреда, која често користи податке из сертификованих семенарских истраживања, може даље оптимизовати примену ђубрива и воде, што води ка одрживијој производњи и бољем управљању природним ресурсима. На овај начин, сертификовано семе

не само да повећава продуктивност, већ пружа могућност за унапређење еколошке одрживости пољопривредних система.

2. Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Изабрана опција доприноси у одређеној мери унапређењу биодиверзитета с обзиром да селекција семена, прилагођеног специфичним условима средине, може бити основ за креирање нових сорти и хибрида.

3. Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција директно не утиче на здравље људи. Међутим, имајући у виду да су подстицаји, предложени у Предлогу закона, предмет инспекцијске контроле, обезбеђена је производња хране у складу са безбедносним стандардима. Поред тога, употреба сертификованог семена доприноси спречавању ширења коровских биљака путем семена и ширења болести које се преносе путем семена, чиме се доприноси здрављу биља. На овај начин смањује се потреба за применом средстава за заштиту биља, чиме се смањује присуство њихових резидуа у зрну, што посредно може утицати на унапређење здравља људи.

4. Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи.

5. Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција неће довести до промене односа корисника у погледу заштите и коришћења пољопривредног земљишта. Директном подршком кроз плаћање по површини биљне производње надокнађује се део трошкова инпута за производњу, чиме се доприноси оптималном коришћењу агротехничких мера. Поред тога, прецизна пољопривреда, која често користи податке из сертификованих семенарских истраживања, може даље оптимизовати примену ђубрива и воде, што води ка одрживијој производњи и бољем управљању природним ресурсима.

Мере у оквиру предложене опције нису у супротности са прописима, којима се уређује област заштите и коришћења земљишта.

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ УПРАВЉАЧКИХ ЕФЕКТА (ПРИЛОГ 9):

1. Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Изабраном опцијом се не уводе организационе, управљачке, нити институционалне промене, с обзиром на то да су систем и механизми директне подршке дефинисани Законом у делу који није предмет Предлога закона. У том смислу, мере које су предмет предложене промене спроводиће се у оквиру постојећег система плаћања, према важећим правилима и принципима, дефинисаним Законом.

2. Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Постоји потреба додатног унапређења капацитета у Управи за аграрна плаћања, нарочито имајући у виду захтеве текућег усклађивања са ЗПП, као и будућу

акредитацију Управе за аграрна плаћања као платне агенције, надлежне за реализацију средстава по основу ЗПП из *EAGF* и *EAFRD* фондова ЕУ. Континуирано унапређења капацитета у Управи за аграрна плаћања спроводи се у складу са Акционим планом за преузимање, усвајање и спровођење правних тековина Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја, као и у складу са расположивим буџетским средствима и планираном динамиком.

3. Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције није било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа. За реализацију мера, које су предмет изабране опције, надлежна је Управа за аграрна плаћања, док је Сектор за пољопривредну политику надлежан за израду подзаконских аката за релевантне мере директних плаћања.

4. Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција није у супротности са важећим прописима и међународним споразумима. У оквиру овог извештаја, у делу који се односи на кључна питања за утврђивање циљева (Прилог 2), као одговор на 3. питање, приказана је усаглашеност са важећим документима јавних политика.

5. Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција не утиче на владавину права и безбедност.

6. Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција не утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе, с обзиром на то да Предлогом закона само проширује опсег мера и мења њихова структура, док функционисање система плаћања у оквиру јавне управе не захтева промене.

7. Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Након усвајања Предлога закона и његовог ступања на снагу, потребно је израдити подзаконске акте, који се односе на мере које су предмет изабране опције. У том смислу, потребно је изменити Правилник о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству за квалитетна приплодна грла („Службени гласник РС”, бр. 29/23, 32/23, 21/24, 26/24 и 32/24). Истовремено, услед предложених измена Закона, потребно је усвојити Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на регрес за сертификовано семе.

Планирано је да реализација предложених мера започне до краја 2024. године.

КЉУЧНА ПИТАЊА ЗА АНАЛИЗУ РИЗИКА (ПРИЛОГ 10):

1. Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је

спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

С обзиром на то да је Предлог закона израђен на иницијативу струковних удружења пољопривредних произвођача, с којима су потписана два споразума, може се сматрати да постоји подршка циљних група корисника за спровођење изабране опције. Такође, спровођење изабране опције, наведене у Предлогу закона, може се сматрати приоритетом за доносиоце одлука.

2. Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

Финансијска средства и извори за спровођење изабране опције наведена су у оквиру одговора на кључна питања за анализу финансијских ефеката у овом документу, у оквиру питања 1, 2. и 4.

3. Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Нису уочени други потенцијални ризици изабране опције.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач: Влада

Обрађивач: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

2. Назив прописа

Предлог закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју

Draft Law on amendments to the Law on Subsidies in Agriculture and Rural Development

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

а) Одредба Споразума која се односе на нормативну садржину прописа,

Нормативна садржина Предлога закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (у даљем тексту: Предлог Закона) није у супротности са одредбама Споразума. Наиме, чланом 73. Споразума (Конкуренција и остале економске одредбе), став 9. прописано је да се правила државне помоћи, које су предмет Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, неће односити на пољопривредне производе и производе рибарства.

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума
Нема.

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума

Нема.

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума
Нема.

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније за период 2022-2025. године у оквиру Кластера 5 – Ресурси, пољопривреда и кохезија, Поглавља 11 – Пољопривреда и рурални развој, главе 3.11.1 Пољопривреда, предвиђено је усвајање Закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју у IV кварталу 2024. године (шифра планираног прописа: 2022-490).

Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју и пратећим подзаконским актима ближе се дефинишу врсте подстицаја, начин коришћења подстицаја, као и услови за остваривање права на подстицаје у пољопривреди и руралном развоју, док се Предлогом закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју исти профилишу у погледу регреса за набавку сертификованог семена, као и додатног нивоа подршке за квалитетне приплодне краве првотелке.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

Предлог Закона може се довести у везу са Уговором о функционисању Европске уније и то са главом III Пољопривреда и рибарство, чл. 39. до 43, са којима није у сагласности. Национално законодавство Републике Србије не подлеже правилима утврђеним за оснивање и функционисање унутрашњег тржишта држава чланица ЕУ и оснивање организације пољопривредних тржишта ЕУ. Поменути одредбама Уговора о функционисању ЕУ уређује се унутрашње тржиште пољопривредних производа СМО (*Common Market Organisation*) и политика подстицаја из ЗПП (Заједничка пољопривредна политика) из које су искључене државе нечланице, па тиме и Република Србија.

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

Предлог закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју није у сагласности са релевантним прописима с обзиром да промене нису усмерене ка усклађивању са ЗПП, већ ка профилисању одређених мера подршке националне политике.

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима

Не постоје.

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

Неусклађеност Предлога закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју са секундарним изворима права ЕУ последица је профилисања појединих мера директних плаћања, као подршке дохотку пољопривредних произвођача у 2024. години и као такве нису предмет усклађивања са ЗПП.

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

До приступања Републике Србије Европској унији.

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

Да, Уговор о функционисању Европске уније.

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Не.

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

У изради Предлога закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју нису учествовали консултанати.